

Selkokielen käyttö opetuksessa

Suvi Lehto-Lavikainen, Koulutuskeskus Salpaus

Ihmisten viestinnän epätarkkuus johtaa usein virheellisiin tulkintoihin keskusteluissa!

Etelä-Suomen Sanomat 6.12.2010

Mitä selkokielellä tarkoitetaan?

Kielikeskus määrittelee selkokielen seuraavalla tavalla

”Selkokieli on Suomen kielen muoto, joka on mukautettu sisällöltään, sanastoltaan ja rakenteeltaan yleiskieltä luettavammaksi ja ymmärrettävämmäksi. Se on suunnattu ihmisille, joilla on vaikeuksia lukea tai ymmärtää kieltä.”

Oma kokemukseni opetuksessa käytettävästä selkokielestä

Opetuksessasi ei välttämättä tarvitse *heti käyttää selkokieltä*, vaan riittää, että tavoitteenasi on esittää asiat selkeästi. Poista opetuksestasi vierasperäisiä sanoja tai monimutkaisia lauserakenteita.

Opiskelijoiden oppimista helpottavat antamasi käytännön esimerkit ja heidän omat kokemuksensa opittavista asioista.

Ymmärrä selkokieli laajempänä kokonaisuutena, kuin vain kirjoitettuna ja puhuttuna kielenä.

Selkokielisen opetuksen ja ohjauksen kohderyhmät

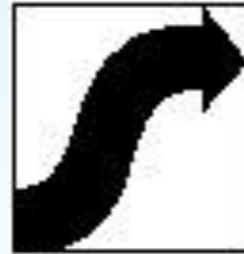
Selkokielen käytön kohderyhmänä voidaan pitää esimerkiksi

- lapset, joilla on kommunikoinnin haasteita (dysfasia)
- erilaiset vammaisryhmät (näkö- ja kuulovammat, kehitysvammaiset)
- autistiset ihmiset
- dementikot
- aivohalvauspotilaat
- ihmiset, joilla on oppimisvaikeuksia
- ihmiset, joilla on vaikeus sisäistää asioita kuulemisen avulla
- Ihmiset, joilla on toiminnan ohjauksen vaikeuksia
- maahanmuuttajat (kielivähemmistöön kuuluminen)

Selkokielen taustaa

- Selkokieltä on käytetty Suomessa 1980-luvulta lähtien.
- 1980-luvulla ilmestyivät ensimmäiset selkokielliset kirjat.
- Selkokirjat tunnustat näistä merkeistä

Selkologo

Lastenkirjojen selkologo

Lisätietoja löydät Internetistä sivulta <http://papunet.net/selkokeskus/>

Miksi pyrkisit selkokielen käyttämiseen opetuksessasi ja ohjauksessasi?

- Opetuksesi ja ohjauksesi tavoitteena on tukea oppimista.
- Opiskeluryhmissäsi on hyvin erilaisista taustoista tulevia ihmisiä.
- Työajankäyttösi tehostuu.
- Selkokielestä ei ole *haittaa* opiskelijoille, vaikka heillä ei olisikaan oppimisen haasteita.
- Selkokieli haastaa sinut kehittymään opettajana, viestijänä ja kirjoittajana.
- Pedagoginen toimintamalli. Se auttaa sinua jäsentämään opetuksesi ja ohjauksesi ydinasiat.

Selkokieli pedagogisena toimintamallina, miksi?

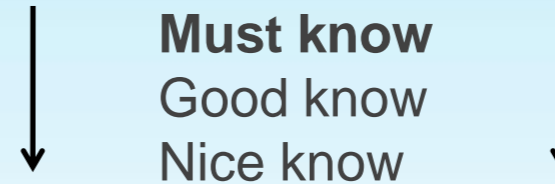
Opettajat hallitsevat oman substanssinsa, jota opettavat.

Joskus opetus voi olla

- *yleisluontoinen katsahdus* asiaan, jonka tueksi opiskelijat lukevat yksityiskohtia kirjallisuudesta.
- *yksityiskohtia tarkasteleva*, joista ei muodostu opiskelijoille kokonaisuutta.
- *sanastoltaan vaikeaa*, jota opiskelijat eivät ymmärrä.
- *vuorovaikutukseltaan niukkaa*, jolloin opiskelijat eivät uskalla kysyä epäselvyyksiä.
- *oheisviestinnältään niukkaa*. Eleet ja sanat eivät ole yhden suuntaisia.
- täynnä *oletuksia opetettavasta* asiasta.
- *puhe liian nopeaa* ymmärrettäväksi.

Selkokieli pedagogisena toimintamallina, miten?

- Opettajana sinun tulee miettiä opettamasi asian ydintä.

- Laadi oma toimintasuunnitelmasi ydinasian ympärille.
- Luo pelisäännöt, millä tavalla opetuksessasi toimitaan. Kerro tavastasi opettaa.
- Panosta turvalliseen ilmapiiriin.
- Kerro opetuksesi alussa, mitä tänään opetat (strukturi, jäsenitys, ennakointi).
- Ota selvää, mitä opiskelijat tietävät aiheesta.
- Käytä ”selkosanataulua” apuna luokassasi. Selitä vaikeat sanat.
- Kohdista katseesi kuulijoihisi päin.

Selkokieli pedagogisena toimintamallina, miten?

- Puhu ja kirjoita eri aikaan. Odota.
- Käytä vaihtelevia opetustapoja sopivassa suhteessa.
- Kiinnitä huomiota omaan artikulaatioosi.
- Kysy. Näet, mitä sinun tulee vielä opettaa tai kerrata.
- Korosta tärkeitä asioita (ydinasioita).
- Rauhoita puhettasi.
- Käytä persoonaasi opetuksessa.
- Tee opetuksesi lopuksi yhteenveto päivän ydinasioista.
- Käy läpi vaikeat sanat ”selkosanataulusta”.
- Varaa aikaa opiskelijoille, jotka haluavat tarkentaa opetettuja asioita.

Selkokieli materiaaleissasi, mistä apua?

Hannu Virtanen (2009) on kirjoittanut *Selkokielen käsikirjan*, joka on erittäin hyvä käsikirja selkokieltä tarvitseville. Kirjasta löytyvät ohjeet esimerkiksi selkokieliseen kirjoittamiseen, kuvien liittämiseen ja niiden asetteluun.

Lopuksi

Selkokielen käyttäminen opetuksessasi ei tarkoita sitä, että madaltaisit oppimisen ja opettamisen tasoa.

Selkokielen avulla kerrot asiasi selkeämmin.

Tarjoa opiskelijoillesi ja ohjattavillesi haasteita sopivalla tavalla.

Pian huomaat, että työsi on ollut tuottavaa!

